

TRADIMENTO

Niekad nepasiduoti, nes gyvenime viskas įmanoma,
ir Salvatore Striano – gyvas įrodymas.

PERDONO

LIBERTÀ

VENDETTA

PAURA

SALVATORE STRIANO

MANO AUDRA

ROMANAS

AMORE

ORGOGGIO

Alma littera

Pirmas skyrius

*Nutraukia laikas klastingumo skraistę,
Ir ydas slepiantieji iš gėdos kaista.*
Kordelija iš „Karaliaus Lyro“*

Kai žinai, kad artėja bėda, ir ji išlinka – kartu ir bloga, ir gera akimirka.

Jų pasitaiko visiems, kai jie atvažiavo manęs pasiimti, ir man atėjo. Taip baigėsi trumpai trukusi mano laisvė slapstantis nuo teisėsaugos. Tačiau baigėsi ir košmaras.

2000 metų sausio 11-oji, Valdemoro kalėjimas, Madridas. Štai aš ir čia. Trejus metus slapsčiausi Ispanijoje, o dabar jie mane susekė. Galbūt gavę anoniminį pranešimą. Kieno? Nežinau, nenoriu apie tai galvoti, ir tikriausiai manęs tai nedomina. Su „Pakvaišusiosiomis galvomis“** baigta, anas gyvenimas baigtas.

Iš tiesų daug kas baigta, nes aš kalėjimo registracijos punkte. Nebebus dangaus, nuo šiandien matysiu jo tik kvadratą. Nebebėgiosiu, bus tik aptvare uždaryti žingsniai. Nebegirdėsiu žmonos juoko, bus tik išspaus tos šypsenos, nutįsusios per pasimatymų kambario stalą.

* V. Šekspyras. Karalius Lyras. Vilnius: Valstybinė grožinės literatūros leidykla, 1948. Vertė Aleksys Churginas. Visos citatos iš „Karaliaus Lyro“ šioje knygoje verstos A. Churgino.

** Nusikalstama grupuotė „Teste matte“.

Galvoju apie sergančią motiną. Ar sužinosiu, kaip ji laikosi, gausiu iš jos žinių? Galbūt, kaip visada, jai bus ramiau žinant, kad sėdžiu kalėjime, o ne laisvėje darau nusikaltimus ir rizikuoju gyvybe. Dabar, būdamas čia, negalėsiu nuvykti jos aplankyti... Suku galvą, ar verta bėgti. Vis dėlto suprantu, kad geriau atbūti kalėjime. Nenoriu bėgti visą gyvenimą. Galvoje kuriu hipotezes ir scenarijus, bandydamas užmušti tą vienintelį, kurį dabar verta užmušti. Laiką.

– Kalbi ispaniškai? – mane supurto prižiūrėtojo balsas.

Lėtai pakeliu galvą: aš ne koks kareivis, kad pulčiau vykdyti komandos „stovėt ramiai“. Žinoma, kalbu ispaniškai, šioje šalyje gyvenu jau trejus metus, o ir kalba ne iš sunkių.

– Nesuprasti, – vis dėlto atsakau, tyčia nutaisęs tuščią žvilgsnį.

Prižiūrėtojas stebeilija, nežino, ar tikėti.

– Sek paskui mane, – sako ispaniškai ir eina.

Stoviu kaip įbestas. Tokiais triukais manęs neapmaus. Net per savo lavoną neišsiduosiu, kad kalbu ispaniškai. Kai nuvesite mane į vieną iš tų baltų patalpų, noriu, kad ten būtų vertėjas. Kas nors iš išorinio pasaulio, kad matytų, kaip jūs mane stumdote ir mušate. Kad suprastų, jei man grasinsite. Gal aš ir nusikaltėlis, bet noriu savo teisių. Visų.

Prižiūrėtojas atsigręžia: mato, kad neseku iš paskos, apsigalvoja.

– Pakviesime vertėją, – sako man.

Kalba lėtai, priverčiau jį suabejoti, ir jis pamano, kad galbūt aš iš tiesų nesuprantu ispaniškai.

Registracijos punktas – kalėjimo prieangis, pirmieji vartai, pro kuriuos įeini netekęs laisvės. Čia paimami pirštų atspaudai, nufotografuojama, duodama drabužių, jei turimi netinkami, nes galbūt, kai tave sučiupo, vilkėjai džemperį su gobtuve įvertomis virvelėmis. Kalėjime jokių virvelių: jos irgi ginklas.

Gūžiuosi odiniame palte, aplink švilpauja skersvėjai. Pasikarti neketinu – nei ant raištelių, nei ant ko kito. Bausmę atliksiu iškelta galva ir iškelta galva iš čia išeisiu. Kol kas prižiūrėtojai su manimi sveikinasi, nemušė ir nesurakino, leido parūkyti. Geras ženklas. Bet turbūt per geras. Kur gudrybė?

Šioje didelėje patalpoje skliautuotomis lubomis su daug uždarytų kambariukų tarsi arklidėje ant baltų ir pilkšvų sienų šviečia ir nemažai raudonos. Kraujas tų, kuriuos paskui išvedė. Spoksau į pailgą dėmę, turbūt išraižytą nagais. Bandau joje išvelgti paveikslą, tarsi stebėčiau debesis. Debesys, jų irgi daugiau nebematysiu.

Mane pašaukia vardu, metu nuorūką ant žemės. Atėjo vertėja. Jauna, plaukus susirišusi į uodegą, iš pažiūros – per švari šiai vietai. Ji lydi mane į vieną iš „arklidės“ patalpų, prie stalo sėdi prižiūrėtojas, jis man išklos viską apie vidaus tvarką.

– Turite teisę į vieną dešimtį minučių trukmės pokalbį telefonu kasdien. Turite teisę parduotuvėje įsigyti telefono kortelę. Turite teisę kartą per savaitę pasimatyti su giminėmis ir draugais, – prižiūrėtojas daro pauzes, kad vertėja spėtų išversti. – Turite teisę į keturių valandų trukmės intymų pasimatymą su žmona ar partnere tam skirtame kambaryje.

Mano veidas akmeninis, kad neparodyčiau suprantąs dar prieš vertėjai išverčiant žodžius į italų kalbą, bet man sunku neišsидуoti. Kambarys? Miegamasis?

– Negalima sėdėti kameroje užsidarius nuo aštuntos ryto iki aštuntos vakaro, – kalba prižiūrėtojas. – Šis laikas privalo būti leidžiamas bendrojoje salėje arba gryname ore.

Vos sulaukiu, kol mergina baigia versti šią frazę, ir užduodu klausimą, kuris, savaime suprantama, sukasi galvoje:

– Turiu nesėdėti kameroje visą dieną, galiu naudotis telefonu ir turiu teisę mylėtis su žmona, – apibendrinu, – atleiskite, prižiūrėtojai, ar jūs tikras, kad čia įkalinimo įstaiga?

Gal vis dėlto ir jis šiek tiek graibosi itališkai, o gal suprato iš mano balso tono, nes beveik šypsosi.

– Aš ne prižiūrėtojas, aš donas Pedras, – atsako rimtai, – taip, čia įkalinimo įstaiga. Sveikas atvykęs į Valdemoro kalėjimą.

Netikėtai man kyla įkvėpimas. Pakeliui į čia koridoriuje mačiau vaikinių. Apsirengę ne kaip prižiūrėtojai ir niekas jų nelydėjo.

– Norite pasakyti, kad tie, kuriuos mačiau praeidamas, nebuvo prižiūrėtojai? – klausiu.

– Jie kaliniai, visai kaip jūs, – sulaukiu atsakymo.

– O prižiūrėtojai?

– Vėl apie prižiūrėtojus? Čia prižiūrėtojų nėra.

Norint suprasti, kodėl iš tos arklidės išeinu tarsi būčiau laimėjęs loterijoje, reikia žinoti, kokie kalėjimai Italijoje. O aš apie juos puikiausiai nusimanau. Juose kalėjo motina, dauguma mano draugų Neapolyje ir aš pats. Pirmą

kartą atsidūriau nepilnamečių kolonijoje, kai man buvo keturiolika.

Italijos kalėjime kameroje turi praleisti visą dieną, išskyrus pusantros valandos ryte ir pusantros valandos vakare, kai kalinius suvaro į kvadratinį kiemą kaip vištas į gardą. Italijoje kalėjimo telefonu gali paskambinti šeimai kas savaitę ar kas penkiolika dienų, bet tikrai ne kasdien. O jei randa slepiamą mobilųjį, tau pritaiko 41a straipsnį, ne šiaip gauni smūgį per galvą: griežtasis režimas vien todėl, kad gal tenorėjai išgirsti motinos balsą. Italijoje tave lankyti leidžiama tik tėvams, o apie intymius susitikimus gali išvis pamiršti: tol, kol išėsi į laisvę, tavo žmona bus tarsi našlė.

Tačiau Italijoje gyvybe rizikuoji kur kas mažiau nei čia. Tą suprasiu tik paskui.

Prižiūrėtojas, vedantis mane laiptais, panašus į Zorą: aukštas, tamsus, liesas, su juodais ūsiukais. Mums lipant laiptais, jis netikėtai atsisuka ir suima man už riešo.

– Šitą geriau nusisek, – lengvai trūkteli auksinę apyrankę su užrašu „Naujasis tūkstantmetis“.

Tūkstantmetis prasidėjo prieš vienuolika dienų, o aš jau kalėjime – ne itin graži pradžia.

Įsitempiu, pasiruošiu gintis. Mes vieni, vertėja liko apačioje.

– Šitą taip pat, – priduria prižiūrėtojas, rodydamas grandinėle man ant kaklo, irgi auksinę.

Anksčiau ar vėliau taip turėjo nutikti, šis kalėjimas atrodė per gražus, kad būtų tikrovė... Ruošiuosi mušty-nėms, mano grandinėle jis matys kaip savo ausis, ant jos

kabo medalionas su tėčio nuotrauka. Jis mirė prieš kelis mėnesius.

Kalės vaikai. Pyktis kyla gerklėje tarsi rūgštis.

Bet kaip apsiginsiu? Jis ginkluotas. Galiu šaukti, kurgi ne. Gaila, kad aplink daugiau kurčių nei ligoninėje.

– Supratai? – neatlyžta prižiūrėtojas.

Ką čia suprasti – nori mane apvogti. Norėčiau atsakyti, kad supratau kuo puikiausiai ir kad čia medalionas su tėvu, o jis – kalės vaikas. Bet apsimetu ispaniškai nesuprantantis, tetrūksta, kad jie susivoktų apmauti, ir iškart gausiu suklydusiojo vaidmenį.

Prižiūrėtojas gūžteli pečiais.

– Tavim dėtas, papuošalus nusikabinčiau, – pataria, – čia ne Italija. Čia esi vienas. Juos iš tavęs pavogs, – taria lėtai, žiūrėdamas man į akis, – supranti?

Vadinasi, jis tenorėjo mane perspėti?

– Nesuprasti, – atsakau, stengdamasis, kad nebūtų justiti, kaip man palengvėjo.

Jis nenorėjo manęs apvogti, tik paaiškinti, kad čia yra bjaurių žmonių.

Kas galėjo pagalvoti.

Zoras darkart gūžteli pečiais ir vėl lipa laiptais.

Man atrodo – pakopų koks milijonas, bet iš tiesų – tik keletas laiptatakių, o tada aikštelė su rodyklėmis. Į dešinę užrašyta: *Moduliai 1–5*. Į kairę: *Moduliai 6–10*. Atsiveria du ilgi, pilkšvi, skliautuoti koridoriai, apšviesti tik tiek, kad sukeltų liūdesį, kaip nesibaigiančios galerijos be išėjimo.

Pasukame į dešinę. Nebaisu, bet šituose tuneliuose spengianti aidesių tylą griaudžia galvoje. Mane prablaško piešiniai, kartkartėmis pajvairinantys pilkumą, aiškiai nu-

piešti kalinių. Sustaju prie vieno iš jų: dangus iš kiemo, apsupto aukščiausių sienų. Nuo perspektyvos susvaigsta galva, tarsi iš tiesų būčiau ten aukštai ir žvelgčiau žemyn. Pirmame plane dangaus kvadrato skrenda tamsūs, juodi ir rudi paukščiai sulenkę sparnus, ištempę kojas žemyn. Naugose kiekvienas neša po tabaluojančią tuštumoje žmogaus galvą.

Keistas piešinys, tarsi sustabdytas kadras. Neaišku, ką byloja – apie laisvę ar baimę. Ar tie žmonės išgelbėti, ar grobis?

Už šio didelio pilko stačiakampio sienų yra pasaulis, bet pasaulis – nebūtinai graži vieta. Visi čia pakliuvę tą žino.

– Ateini? – pasigirsta prižiūrėtojo balsas ir tuo pat metu garsas atsidarančių vartų. Priėjome tunelio galą. Piešinio paveiktas, paspartinu žingsnį, tarsi taip išsigelbėčiau.

Tačiau už vartų tunelis driekiasi toliau, jo galo nematyti.

Prižiūrėtojas šneka, bet aš nesiklausau. Galvoje sukasi Neapolio Ispanų kvartalų gatvelės, kai kurios jų taip pat primena tunelius, siaurus siaurus, su aukštais namais, rodos, susiliečiančiais viršuje. Staiga man pasidaro ilgu šviesos, spalvų, pilnų garsų. Tose gatvelėse triukšmo apščiai, visai kaip spalvų. Šviesos – ne visada. Tunelis, kuriuo einu, prisipildo motociklų burzgesio, kai kirsdavome gatves visu būriu, norėdami parodyti, kad „Pakvaišusiosios galvos“ egzistuoja ir kovoja drauge su žmonėmis. Prisipildo sprogimo ir to vienintelio jūroje nuaidėjusio prieštankinio šautuvo šūvio ugnies kalbos, juk rankose turėjome pakankamai ginklų pusei miesto sugriauti. Prisipildo kur-

tinamai šlamančių pinigų. Ir draugų šauksmo atskriejus kulkai. Vienai tų kulku, kurios Neapolyje vis dar manęs ieško.

Žengiame net pro ketverius vartus, prie kiekvienu – po stiklinę prižiūrėtojo būdelę, šarvuotą, į jas nukreiptos kameros. Švarios, apšviestos kabinos, tarsi didelio viešbučio registratūros. Neatsikratau minties, kad šie tuneliai niekada nesibaigs, o visą bausmę atliksiu be atvangos vaikščiodamas tarsi košmare, aidinčia nuo prisiminimų galva. Vis dėlto praėję penktą būdelę ir įžengę pro penktuosius vartus, sustojame.

– *Quién eres?** – klausia sargybiniš už stiklo.

– *No habla español*** – atsako jam Zoras ir paaiškina, kas aš.

Jie trumpai pasišneka, ir suprantu, kad kameroje sėdėsiu ne vienas. Bet gerai, kad, regis, būsime tik dviese. Galėjo būti ir blogiau.

Ar bent jau man taip atrodo.

– Tuktuk! Ak, Mikeli, buvau pamiršęs, kad ir tu čia!

Laukdamas, kol galėsiu eiti į man paskirtą kamerą (ta vėš ten tiesiai juk nenuves, reikia sulaukti aštuonių, kai visi grįžta), apsistoju savo penktojo modulio bendrojoje salėje. Ši patalpa (vis šioks toks pokytis) pilna stalų ir kalbančių, besisukiojančių žaidžiančių vyrų. Laikiausi nuošaliau: dar nesupratau, kaip čia viskas veikia. Kalėjime prisėdus ne prie to stalo (juk čia ne kokia mokyklos valgykla) tau gali nudirti kailį.

* Kas būsi? (*Isp.*)

** Jis nekalba ispaniškai.

Tada pamačiau Tuktuk.

Tuktuk – kaip aš neapolietis, bet tik toks bendrumas. Kresnas skustagalvis rubuilis, toks judrus, kad užsidirbo pravardę Tuktuk, nes, norėdamas jį prisišaukti, turi kumštelėti jam per petį. Tuktuk, ar yra kas namie? Kartais atrodo, kad Mikelio smegeninė tuščia ir niekas joje negyvena.

Bet jis čia jau trys mėnesiai, per tą laiką turėjo bent kiek susigaudyti.

– Mike, telefonai, intymūs susitikimai, bendroji salė... Čia tikrai kalėjimas?

– Sasa, čia džiunglės, – krato jis galvą.

– Bet nėra net prižiūrėtojų, – ore ranka brėžiu platus pusratį, rodydamas visą salę. Čia daugybė bjaurių mūsų veidų, ir to užtenka. Prižiūrėtojai įsitaisę stikliniame pusauskštyje virš mūsų. Stebi iš aukšto, bet štai čia galime daryti ką tik norim. – Netgi koridoriais galim vaikščioti vieni, – priduriu.

– Tikrai. Nėra prižiūrėtojų, – atsako jis, bet tonas visai nedžiugus.

Kadangi protiškai atsilikęs jis, o ne aš, suprantu akimirksniu. Žinoma, turėjau susiprotėti anksčiau. Jokių prižiūrėtojų reiškia, kad savo reikalus tvarkaisi pats. Kai jie jau sutvarkyti, ateina prižiūrėtojai. Bet niekas negarantuoja, kad jie ras tave gyvą.

Grįžtu į salę darkart apžvelgti veidų, ir jie man atrodo dar bjauresni. Dabar atrodo, kad visi į mane žiūri. Kaip žiūrима į laimikį.

– Ateik prie italų stalo, – sako Tuktuk pristatančiojo tonu.

Dabar mudu vienas kitą suprantam: Tuktuk niekas niekada nepristatė per visą jo gyvenimą. Jis čia todėl, kad buvo sugautas su penkiais šimtais kilogramų hašišo, tuo viskas pasakyta. Jis vienas tų, kurie randami gatvėje ir kuriems paliepiama: „Paimk šitą ir nunešk ten.“ Ir žinoma, kad jis nešios tol, kol įklius, nes gudrus niekada nebuvo ir toks netaps. O vis dėlto vaikščioja taip, tarsi būtų čia šeimininkas, kodėl?

Prieinu prie stalo ir pasisveikinu, žaidžiamas pokeris. Kas nežaidžia, seka žaidimą, dauguma vos pakelia akis, vienas kitas ir ranką. Gerai, kad jie susitelkę į žaidimą, visus įvertinu.

Štai kodėl Tuktuk čia elgiasi kaip imperatorius. Nes šliejasi prie šitų, jaučiasi nenugalimas. Vieni jų su kauke, kiti rodo tikrąjį veidą; Tuktuk, būdamas su italais, irgi rodo savo veidą, o su kitais – kaukę. Dengiasi kitų galia.

Žinojau, kad Ispanijos kalėjimuose sėdi stambių mafiozų, bet tarp jų pačiam atsidurti – visai kas kita. Šitą kalėjimą verta paminėti savo gyvenimo aprašyme. Mažumėlių atsipalaiduojau. Jei šutvė tik tokia, gal pavyks išeiti sveikais kaulais.

– Į kurią tavo kamerą pasodino? – paklausia Tuktuk tyliai, kad netrukdytų žaidžiantiesiems.

– Į 28.

Staiga vienas žaidimo stebėtojų pasuka į mane galvą ir įsistebeilija.

– Tave uždarė kartu su AIDS ligoniu.

Su kuo? Kraujas gyslose sustingsta. Mane uždarė į vieną kamerą su AIDS ligoniu ir nieko nepasakė? O jeigu jis mane užkrės? O jei grasins krauju, norėdamas apvogti?